

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 436/2011-6

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. novembra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť J. P., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa v konaní vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 21 P 65/11 a na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 7 CoP 159/2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. P. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. júna 2011 doručená sťažnosť J. P. (ďalej len „sťažovateľ“), v ktorej namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva podľa čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa v konaní vedenom na

Okresnom súde Košice I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 21 P 65/11 a na Krajskom súde v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 7 CoP 159/2011.

2. Zo sťažnosti a z prílohy k nej priloženej vyplynulo, že sťažovateľ sa návrhom podaným na okresný súd domáhal vydania predbežného opatrenia, ktorým požadoval zmenu úpravy rodičovských práv k jeho maloletým deťom. Sťažovateľ navrhol, aby boli jeho maloleté deti zverené do striedavej starostlivosti oboch rodičov tak, aby boli jeden deň u matky a druhý u sťažovateľa ako otca. Okresný súd návrh sťažovateľa uznesením sp. zn. 21 P 65/11 zo 14. apríla 2011 zamietol, pretože sťažovateľ nedostatočne preukázal potrebu dočasnej úpravy pomerov účastníkov a ani závažnú zmenu pomerov, ktorá by odôvodňovala nariadenie predbežného opatrenia formou striedavej starostlivosti. Proti uzneseniu okresného súdu zo 14. apríla 2011 podal sťažovateľ odvolanie, v ktorom navrhol, aby bolo toto uznesenie okresného súdu zrušené, pretože je nezákonné a nerešpektuje práva dieťaťa. O odvolaní sťažovateľa rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 7 CoP 159/2011 z 26. mája 2011 tak, že potvrdil napadnuté uznesenie okresného súdu.

3. Podľa sťažovateľa „... porušil týmto aj prvostupňový aj druhostupňový súd moje základné právo domáhať sa zákonom upraveným postupom svojho práva na nezávislom a neutrannom súde upravené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nakoľko v konaniach, ktoré môže súd začať aj bez návrhu (§ 81 ods. 1 O.s.p.) platí zásada vyšetrovacia (§120 ods. 2 O.s.p.) a v takýchto konaniach nemajú účastníci postavenie navrhovateľov a odporcov (§ 94 ods. 1 O.s.p.), preto je aplikácia § 75 ods. 6 a 8 v týchto konaniach vylúčená“.

Sťažovateľ v sťažnosti namietal aj porušenie práv svojich maloletých detí. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ namieta porušenie čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa, a to právo byť vypočuté v konaní. K porušeniu tohto práva malo dôjsť tým, že okresný súd v konaní o nariadenie predbežného opatrenia maloleté deti nevypočul, hoci sa toho listom, „... ktorý iniciatívne spísali samé na podnet sťažovateľa“, dožadovali. Tento podľa sťažovateľa nesprávny postup odobril aj krajský súd, čím boli porušené práva jeho maloletých detí.

4. Sťažovateľ preto navrhol, aby ústavný súd vydal takýto nález:

„1. Základné právo domáhať sa zákonom upraveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde upravené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice 1 v konaní vedenom pod sp. zn. 21 P 65/11-8 a Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 7CoP/159/2011-16 porušené bolo.

2. Právo maloletých detí sťažovateľa M. a P. P. obsiahnutých v Dohovore o právach dieťaťa, bližšie obsiahnuté vo všeobecnom komentári č. 12 k právu dieťaťa byť vypočuté, prijatom v Ženeve v dňoch 25.5 - 12.6. 2009 porušené bolo.

3. Rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach č. k. 7CoP/159/2011-16 zo dňa 26.5.2011 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

4. Okresnému súdu Košice 1 prikazuje, aby vo veci konal a prikazuje obnoviť stav pred porušením základného práva a práva obsiahnutého vo všeobecnom komentári č. 12 k právu dieťaťa byť vypočuté, prijatom v Ženeve v dňoch 25.5 -12.6. 2009.

5. Sťažovateľovi J. P. priznáva finančné zadosťučinenie 1 500 EUR (slovom jedentisícpäťsto EUR), ktoré je Krajský súd v Košiciach povinný sťažovateľovi vyplatiť do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

6. Sťažovateľovi J. P. priznáva trovy právneho zastúpenia vo výške podľa vyčíslenia advokáta, ktoré je Krajský súd v Košiciach povinný zaplatiť na účet advokáta, ktorého sťažovateľovi pridelí Ústavný súd SR do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

6. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu

možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

7. Sťažovateľ v sťažnosti namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom okresného súdu a krajského súdu. Z obsahu sťažnosti, ako aj jej petitu (body 2 a 4) však vyplýva, že sťažovateľ sa dovoľáva tiež ochrany práva svojich maloletých detí podľa čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa.

8. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

9. Vo vzťahu k namietanému postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 21 P 65/11 ústavný súd vychádza z ústavného princípu subsidiarity svojej právomoci vo vzťahu k všeobecným súdom vyplývajúceho z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého rozhoduje ústavný súd o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Uplatňujúc princíp subsidiarity dospel ústavný súd k záveru, že sťažovateľ sa v tejto časti mal domôcť ochrany svojho základného práva využitím opravných prostriedkov. V danom prípade bol proti uzneseniu okresného súdu prípustný opravný prostriedok – odvolanie, ktorý aj sťažovateľ včas využil. Krajský súd o odvolaní rozhodol uznesením sp. zn. 7 CoP 159/2011 z 26. mája 2011, v ktorom sa vysporiadal s obdobnou argumentáciou, akú sťažovateľ uviedol aj v sťažnosti ústavnému súdu. Z toho potom vyplýva, že bolo plne v právomoci krajského súdu poskytnúť sťažovateľovi ochranu jeho práv, ak by dospel k záveru, že jeho práva boli skutočne porušené. Ústavný súd preto sťažnosť v časti, v ktorej smerovala proti postupu okresného súdu, odmietol z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

10. Pokiaľ ide o namietané porušenie práva sťažovateľa postupom krajského súdu v konaní pod sp. zn. 7 CoP 159/2011, je sťažnosť sťažovateľa podľa názoru ústavného súdu zjavne neopodstatnená.

Sťažovateľ neodôvodnil, čím konkrétne mal krajský súd porušiť jeho základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Z obsahu sťažnosti však ústavný súd usúdil, že sťažovateľ vyčíta krajskému súdu potvrdenie uznesenia okresného súdu zo 14. apríla 2011. Podľa sťažovateľa neboli pri rozhodovaní o jeho návrhu na vydanie predbežného opatrenia splnené podmienky na postup podľa § 75 ods. 6 a 8 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), podľa ktorých môže súd vydať rozhodnutie o predbežnom opatrení aj bez výsluchu účastníkov a bez nariadenia pojednávania. Tým, že krajský súd potvrdil a teda odobril takto vydané uznesenie okresného súdu, mal tým tiež porušiť základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu. Sťažovateľ sa v sťažnosti dožadoval, aby bol pred rozhodnutím o predbežnom opatrení vypočutý a zároveň aby sa aj jeho maloleté deti mohli k tomuto návrhu vyjadriť.

Ústavný súd vo svojej stabilnej judikatúre uvádza, že postup a rozhodnutie súdu, ktoré vychádzajú z aplikácie konkrétnej zákonnej procesnoprávnej úpravy, nemožno hodnotiť ako porušovanie základných práv a slobôd (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97). Postup okresného súdu pri rozhodovaní o návrhu na vydanie predbežného opatrenia vychádzal z platnej procesnoprávnej úpravy (§ 75 OSP), ktorá sa vyznačuje osobitosťami na účely urýchlenia rozhodovania o takomto návrhu. Z uvedeného dôvodu preto krajský súd tým, že ako súd odvolací potvrdil takýto postup a uznesenie okresného súdu, nemohol v žiadnom prípade porušiť základné práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Ústavný súd uvádza, že za porušenie základného práva pritom nemožno považovať neúspech v konaní. Inak povedané, obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (obdobne napr. II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08).

11. Sťažovateľ sa v petite sťažnosti domáha tiež zrušenia uznesenia krajského súdu z 26. mája 2011. Z uvedeného dôvodu preto preskúmal ústavný súd aj uvedené uznesenie krajského súdu.

Zo stabilizovanej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že tento vo vzťahu k všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav, a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Táto ochrana sa prejavuje aj v tom, že všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd už opakovane uviedol (napr. II. ÚS 13/01, I. ÚS 241/07), že ochrana ústavou, prípadne Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) garantovaných práv a slobôd (resp. ústavnosti ako takej) nie je zverená len ústavnému súdu, ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy a zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy).

Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na súdnu ochranu rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov s ústavou a dohovorom najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07).

Ústavný súd konštatuje, že krajský súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia podstatné pre posúdenie veci správne interpretoval a aplikoval, a jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a právne akceptovateľné. Uznesenie krajského súdu je náležite odôvodnené, pričom ho nemožno považovať za arbitrárne ani z toho hľadiska, že svoje odôvodnenie obmedzil len na zdôraznenie správnosti uznesenia okresného súdu, pretože sa stotožnil s odôvodnením rozhodnutia prvostupňového súdu. Takýto postup krajského súdu je navyše plne v súlade s § 219 ods. 2 OSP. Krajský súd zdôraznil, že sťažovateľ v návrhu na vydanie predbežného opatrenia nepreukázal okolnosti svedčiacie o možnosti čo len ohrozenia na právach jeho alebo maloletých detí, pretože matka o ne zabezpečuje riadnu starostlivosť a sťažovateľ sa s nimi pravidelne stretáva. Z uvedeného dôvodu preto krajský súd potvrdil uznesenie okresného súdu zo 14. apríla 2011.

12. Ústavný súd nezistil v postupe krajského súdu a ani v uznesení z 26. mája 2011 žiadnu možnosť ohrozenia či porušenia základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu, a preto sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

13. Sťažovateľ v sťažnosti namieta tiež porušenie práva svojich maloletých detí byť v konaní vypočuté podľa čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa. Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľ nie je v tejto časti oprávnený na podanie sťažnosti.

Stabilnou súčasťou rozhodovacej činnosti ústavného súdu je názor, že fyzická osoba alebo právnická osoba môže uplatňovať ochranu na ústavnom súde v zásade iba v prípade, ak ide o ochranu jej základných práv alebo slobôd (m. m. III. ÚS 301/04).

Čo sa týka oprávnenej osoby na podanie sťažnosti, ústavný súd už pri svojej rozhodovacej činnosti vyslovil, že domáhať sa ochrany základných práv na súde môže fyzická osoba alebo právnická osoba, ak ide o ochranu jej základných práv. Namietat porušenie práv inej osoby môže iba zákonný zástupca takej osoby. Zákonný zástupca

v takom prípade môže namietať porušenie práv, dokiaľ zákonné zastúpenie trvá, ak to nie je v rozpore s účelom zastúpenia (m. m. II. ÚS 246/04).

V konaní na okresnom súde a následne na krajskom súde išlo o rozhodovanie o návrhu sťažovateľa ako otca maloletých detí na nariadenie predbežného opatrenia formou striedavej starostlivosti. Účastníkmi konania bol sťažovateľ ako otec, matka, ktorej boli deti zverené do osobnej starostlivosti, ale aj maloleté deti, ktoré v konaní boli zastúpené kolíznym opatrovníkom (Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Košice I). Podľa sťažovateľa právo maloletých detí podľa čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa malo byť porušené tým, že v tomto konaní neboli vypočuté. Keďže účastníkmi konania boli rodičia, ako aj ich maloleté deti, z dôvodu možného stretu záujmov maloleté deti zastupoval kolízny opatrovník, aj keď zákonnými zástupcami detí sú aj naďalej obaja rodičia. Právo podľa čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa sa týkalo uvedeného konania, v ktorom boli maloleté deti zastúpené kolíznym opatrovníkom. Preto je v tomto prípade oprávneným na podanie sťažnosti týkajúcej sa týchto konaní práve kolízny opatrovník. Z uvedeného dôvodu sťažovateľ (hoci je zákonným zástupcom detí) nie je osobou aktívne legitimovanou na podanie sťažnosti, ktorá sa týka tohto práva v uvedených konaniach.

Ústavný súd preto v súlade s ústavou a zákonom o ústavnom súde a s prihliadnutím na svoju doterajšiu rozhodovaciu činnosť odmietol v tejto časti sťažnosť ako podanú zjavne neoprávnenou osobou podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

14. Keďže sťažnosť bola v celom rozsahu odmietnutá, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. novembra 2011